

Concrete tips Na a myit hkam kaja lam a matu ngang gring ai nyen hpaji ni

Arawng Sadang (DIGNITY) gaw myit ningma a majaw myit ana hkamsha taw nga ai ni hpe Denmark kaw na tsigawk ni hte mungkan shara shagu hta rawt galu kaba hkra galaw taw nga ai wuhpung wuhpawng ni hte ta gindun let tsi lajang karum shingtau ai lam hte seng nna magam jasat sa wa ai gaw shaning (40)ning daram du wa sa ga ai. De a majaw myanmar mungdan kaw laiwa sai mabyin kaw na muchye la lu sai hte maren myanmar mungdan kata hta nga ai mungchying sha ni a matu ra kadawn wa chye ai myit hkamja lam hte seng nna hpaji jaw da ai lam ni hpe karum shingtau luna matu ginlen ya ai lam rai nga ai.

Nang kaning re yakhkak kindut ai lam ni (hkra machyi hkrum ai lam, hkrat sum ai lam hte kaga myithki litli ai lam) hpe tawt lai ai shaloi myit mada ai lam ni n nga mat wa ai, myit tsang ai ni hte myit hkrit gari ai lam ni hpe hkrum katut ga na rai nga ai. Dai zawn hkamsha ai gaw masha shagu hkrum katut hkam sha hkrum ga ai mabyin langai rai nga ai.

myithki litli ai lam hte hkrit gari lam law law lang lang hkamsha wa yang shana yup n pyaw ai lam hte myit n lu hkangzing ai lam ni byin wa chye ai. Shinggyin myit gaw laiwa sai ten na mabyin ni hpe ya ten hta mung bai n htang hkam sha chye nga ai. Tsi hpaji ninghkring ni matsun ai hta hkrang hte seng ai , myit hte seng ai ni hpe myit maju jung ai hku shadawn sharam ai hte myit ana hkyam sa hkra galaw mai nga ai.

Lawu na matsun ni hpe hkan galaw shatup ai hte myit hkyam sa ai lam lu la mai nga ai.

- Na a lagaw hpe dun n tsa hta zim rai tsap n na lagaw yungnu yunglat mahkra hpe shamu ya u. Daihpang na a hkum namnak hpe lagaw yungnu yunglat ni kaw nna lagaw lahtin de htawt u. Na a lahpa hpe hpang kaw na shawng de gayin u. Lata hpe latup dat hpyen dat galaw u. Lahta na matsun ninggam ni hpe chyahkring hkring galaw ya u. Nang shamu shamawt galaw ai lam hta myitmaju jung u. Sumbu kata hta manyen pyaw ai arai langai ngai (Gshd-manyen pyaw ai lungdin, kya na nyap ai sumla zawn) bang hkawm u. Dai hpang bang hkawm ai a rai hta na lata hte hkra ai manra hpe dum shai u.
- Nbung hpe second (5) ram a ngwi sha marawp la n na second (5) na hkra kyem da u. Dai hpang second (5) na hkra a ngwi sha shapraw u.
- Nbung kaw na sama ni hpe matsing la n na sama ni hpe hti shakrai u.
- Manam pyaw ai sama pru ai a rai lama ma hpe na sumbu hta a yan bang da u. Gshd-Kadawn pan sumbu hpe hpai hkawm let hkawm nga ai aten hpe myit maju lu ju hkra dai nampan hpe marawp u. Nbung kaw na sama ni hpe sadi let hpan garan ya u.
- Myit zim ai, myit a tsang a wang byin shangum ai sama lu ai arai lama ma hpe sumbu kata hta a yan kyem da u. Gshd-kadawn pan (shnr) tsi mawan byin ai hpun/ lap hpe sumbu kasha kaw bang n na marawp n htawm tinang hkum hpe ya hkyak hkyak na aten hpe myit dum wa hkra galaw ai lam.

Concrete tips Na a myit hkam kaja lam a matu ngang gring ai nyen hpaji ni

- Na a myi hpe shagan hpaw n na makau grupyin hpe sadiai hte yu n htawm tinang mu ai kaw n na lamu nsam, a tsit nsam zawn re ai ni hpe hti yu u.
- Hkage hka,katsi ai dwi hpa n tsin, hpahka lum lum hpe lu yu u (Shnr) pike,chyuptawng sha let namchyim hkam sha yu u.
- Lahta na ginlam ni hpe galaw taw nga ninglen na a myit shinrang gaw yakhkak ai hte myit tsang ai lam de bai du wa yang lahta na lam ni hpe myit maju jung dat u.Dai hpang na myit shinran hpe ya na a ten de bai gayin yu dat u.

Na myit hpe nang n dang ai ngu shadu yang (shnr) na hkum nang hte kaga masha ni hpe hkra machyi shangun ma yu ai myit byin pru wa yang n dai lamyi ni hpe sadiai u.

- Nang hpe na a sawn sumru ai lam hte myit hkamsha ai lam gaw nang kadai re ai hpe n daw dan ya lu ai. Nang chyu sha na a sawm sumru lam hte hkamsha lam ni hpe madu lu ai.
- Makau grupyi a kaup hkra wa ai lam ni hpe hkrum katut wa ai shaloi myit hkamsha ai hku bai n htang galaw ai lam gaw shingra tara rai nga ai.

N dai hkamsha lam ni hte maren nang nan nan hkrum katut hkamsha taw nga yang lahta e madun da ai ladat ni hpe jailang let na a myit zim hkra galaw n na nang hkrumsha taw nga ai mayak ni hpe tawt lai lu na re ai.

- Na a sawn sumru ai hte hkamsha ai lam ni hpe lamu ntsa na summwi zawn myit mang dat yu u.summwi ni gaw kahtet la ai ginhtawng ta hta simani let nga lu ma ai.Raitim shahte ni gaw jan hpe mung ka-up lu n na mungkan hpe ningsin chyip rai n na n pyaw n ngawn rai shagun nga ai.Nang gaw shahte hpe padang dip lu na matu shakut na (shnr)kagat na nga yang mung ba n na n gun sha yawm mat na re. Raitimung nang matsing ra na gaw summwi ni gaw nang (shnr) mungkan ga hpe htani htana n lu dawdan ya ai.Htoi san ai shani a matu gaw masa langai sha rai nga n na n dai ladaw mung ngut mat wa na rai nga ai.Summwi ni a kata e mung htoi san kabrim ai jan shingkang nga taw nga ai.Dai hpe na hkum nang myit dum shai nga ai rai yang nang gaw shanhte hpe sadiai maja yu nga lu nna nang hpe ka-up mat wa na kaw na koi yen lu na re. Nang gaw lamu marang masa hpe n lu hkang zing lu tim hparan lu na n dai. Shanhte hpe masat masa galaw ya ai hte laid lu na ra ai.Summwi

Concrete tips Na a myit hkam kaja lam a matu ngang gring ai nyen hpaji ni

ni shamu shamawt ai hpe yu n na a mying shingteng ni jaw let laidi lu na ra ai.Hpan mi hku n na sumnung ai hku galaw u.

- Galoi raitim a sum n jaw ai sha matut n na dingyang sa u.Lama na nang myit htum ai nhtoi lani mi nga ai ngu hkam sha taw ai rai yang rawt n na shani shagu galaw ra ai hpe shani shagu galaw u.Na a shinggyim hpawng hku-hkaw lam hpe n lu hkang zing taw tim na a shani shagu galaw ra ai magam bungli hpe yawm dik ai hku hkang zing lu na ra ai.N dai gaw n lu hkang zing ai masa langai mi hta n mana mat na hku nga pra ai ladat langai mi rai nga ai.
- Na a myit machyi hkam sha ai lam tsun dan dat u,hkrap kau u,tsun kapaw kau u, man ap hkrum katut dat u.Raitimmung chyeda ra na lam gaw dai zawn n hkrak ai mahkrum madup ni hkrum katut ngut shagu nkaja ai lam ni gau ngwi ngwi hkrat yawm mat wa n na kaga ai maga de du wa maw sai hpe chye da ra ai.Lamu mung sinmak taw u ga. Raitimmung shanhte a shingdu maga de na jan shingkang hpe dum n na jahtum e shanhte laidi mat wa na hpe dum u.
- Tingnang hkam sha ai lam hpe ka da u.Nang hkrum katut ai mayak manghkang hte seng n na ka masat let mazing da mai ai.Raitim hkrum katut ai mabyin masa ni hpe laika hta ka n na raitim tinang a hkrit ai lam, pawt sindawng ai zawn nachying hkam sha ai lam ni yawm hkrat shangun ai ladat langai mi hku n-na laika hte ka da mai ai.Dai hpang ka da ai laika ni hpe a shep kau ai, wan nat kau n na mung tinang a hkam sha ai lam hpe hkyamsa shangun ai lam langai mi rai nga ai.